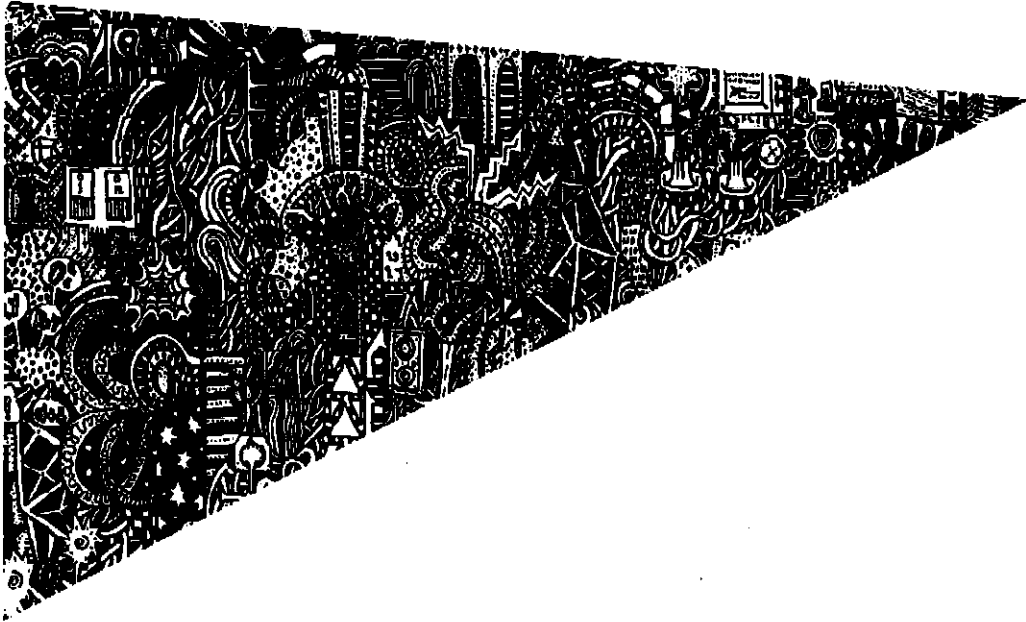

LERUMS KOMMUN Sektor Infrastruktur	
2010 -04- 0 9	
Diarienum:	Ärendetyp:

Lerums Kommun

Granskning av bokslut 2009-12-31

Innehåll

1. Inledning	2
1.1. Måluppföljning.....	2
1.2. Noteringar från bokslut och löpande granskning	4
2. Kommentarer till resultaträkningen	6
2.1. Verksamhetens kostnader.....	6
2.2. Skatteintäkter och generella statsbidrag.....	6
2.3. Finansnetto	7
3. Kommentarer till balansräkningen	8
3.1. Materiella anläggningstillgångar	8
3.2. Förråd och exploatering	9
3.3. Avsättning deponier	9
3.4. Avsättning intern skaderegleringsfond.....	10
4. Kommentarer till driftredovisningen	11

1. Inledning

Vi har granskat kommunens årsredovisnings resultat- och balansräkningar med nothänvisningar, finansieringsanalyser, driftredovisning och investeringsredovisning.

Revisionen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet.

Vår bedömning är att granskat material i huvudsak överensstämmer med lagen om kommunal redovisning och god redovisningssed och att bokslutet och årsredovisningen i alla väsentliga delar är korrekt upprättat och ger en rättvisande bild av kommunens resultat och ställning. Det framgår i årsredovisningen under redovisningsprinciperna att kommunen gör vissa avsteg från lagkrav och rekommendationer. Det avsteg som främst påverkar kommunens redovisning är att avsättning till pensioner inte sker i enlighet med den så kallade blandmodellen. Kommunen har istället valt att redovisa pensioner enligt fullfonderingsmodell.

Efter utförd revision avseende räkenskapsåret 2009 lämnas härmed följande bokslutsrapport där de väsentligaste iakttagelserna för en bedömning av kommunens bokslut år 2009 kommenteras.

1.1. Måluppföljning

Från och med 2006 gäller för samtliga kommuner:

- att kommunfullmäktige skall fastställa mål för "god ekonomisk hushållning"
- att uppföljning av dessa mål skall göras i delårsrapport och årsredovisning
- att kommunens revisorer skall granska och bedöma måluppfyllelsen.

Syftet med dessa krav är att politikerna med hjälp av målstyrning och måluppföljning skall styra kommunen mot ändamålsenlighet och effektivitet.

Mål för god ekonomisk hushållning omfattar både finansiella mål och verksamhetsmål. Det är endast av fullmäktige fastställda mål inom ramen för god ekonomisk hushållning som är obligatoriska att utvärdera och bedöma i delårsrapport och årsbokslut. Initialt är det kommunstyrelsen som i förvaltningsberättelsen skall utvärdera uppfyllelsen av de mål kommunfullmäktige fastställt. Därefter skall revisorerna på basis av kommunstyrelsens utvärdering samt sin egen granskning av delårsrapport och årsredovisning bedöma uppfyllelsen av de mål som kommunfullmäktige fastställt.

Även kravet på balans mellan intäkter och kostnader d.v.s. balanskravet, är lagstadgat. Avstämning av balanskravet skall göras i delårsrapport och årsredovisning.

1.1.1. Avstämning av balanskravet

Det lagstadgade balanskravet innebär att de löpande intäkterna ska täcka de löpande kostnaderna. Vid avstämning av balanskravet får realisationsvinster inte medräknas.

Avstämning mot balanskravet:

Mkr	2009
Årets resultat enligt resultaträkningen	26,4
Justering pensionskostnader avseende avsättning innan 1998	+ 19,5
Justering för realisationsvinster	- 2,4
Positivt Balansresultat	43,6

Lerums Kommun har frångått den lagstadgade blandmodellen där förpliktelser att betala ut pensionskostnader som intjänats innan 1998 skall redovisas utanför balansräkningen. Årets förändring av pensioner intjänade innan 1998 tillsammans med realisationsresultat från försäljningar av materiella anläggningstillgångar har räknats bort i avstämningen av balanskravet. Efter dessa justeringar uppvisar kommunen ett positivt balansresultat för 2009 på 43,6 Mkr.

1.1.2. Avstämning av mål med avseende på god ekonomisk hushållning

Som angivits ovan omfattar mål för god ekonomisk hushållning både finansiella mål och verksamhetsmål.

1.1.2.1 Finansiella mål

Nedan anges kommunens finansiella mål:

	Finansiellt mål	Budget 2009	Bokslut 2009	Differens bokslut / finansiella mål	Differens bokslut / budget
Nettokostnadsandel (%)	98,0	98,0	98,4	-0,4	-0,4
Skattefinansieringsgrad (%)	100,0	49,6	106,1	+6,1	+56,5
Låneskuld i % av balansomslutningen	< 10	20,4	19,5	-9,5	-0,9
Soliditet, inkl pensionsskuld (%)	25,0	20,2	17,0	-8,0	-3,2
Kassalikviditet (%)	100,0	95,1	127,5	+27,5	+32,4

Av sammanställning framgår att kommunen under 2009 inte uppfyller samtliga finansiella mål. Nettokostnadsandelen, som visar hur stor andel av skatteintäkter och statsbidrag som används för att finansiera den löpande verksamheten, är 0,4 % sämre än uppsatt mål och budget. Inte heller det långsiktiga målet för låneskuldens andel av balansomslutningen och soliditet uppnås under året. Dock är låneskuldens andel av balansomslutningen något bättre än budget. Skattefinansieringsgraden av årets investeringar överstiger däremot såväl det långsiktiga målet på 100 % som de 49,6 % som låg i budget. Kassalikviditeten är också högre än både det långsiktiga finansiella målet och budgeten.

1.1.2.2 Verksamhetsmässiga mål

Av kommunfullmäktige fastställd budget för år 2009 anges verksamhetsmål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Kommunen redovisar i årsredovisningen sin bedömning i fyra kategorier: uppfyllda, delvis uppfyllda, arbete påbörjat samt ej uppfyllda.

I antagen budget för 2009 finns ett sextiototal mål presenterade inom fem kategorier: kvalitet, valfrihet och mångfald, klimat, tillväxt samt hälsa. I likhet med föregående år pekar kommunens analys i årsredovisningen på att kommunen helt eller delvis lever upp till en majoritet av de fastställda målen. Mål som inte uppfylls rör bl.a. att andel av elever som är behöriga till gymnasiet ej ökat, andel elever som fullföljer gymnasiet har minskat, att befolkningstillväxten i kommunen varit något låg samt att ungdomsarbetslösheten ökat i kommunen under lågkonjunkturen.

1.1.2.3 Samlad bedömning av mål för god ekonomisk hushållning

I årsredovisningen framgår att kommunens samlade bedömning av god ekonomisk hushållning är att den är väl uppfylld för verksamhetsåret 2009. Vidare anges att årets kvalitetsuppföljningar av kommunens verksamheter i allt väsentligt pekar på en jämn och hög servicenivå. I de områden som allvarligare kvalitetsbrister identifierats har problemen bemötts med konkreta och beslutsamma åtgärder. Vi kan konstatera att inte samtliga finansiella mål är uppfyllda men att dessa också måste betraktas som långsiktiga målsättningar. Beträffande uppfyllelse av fastställda verksamhetsmål så pekar kommunens analys på att de helt eller delvis uppfyller merparten av målsättningarna.

Beaktat rådande lågkonjunktur och de ekonomiska förutsättningarna som påverkat verksamheten är vår bedömning att den samlade måluppfyllelsen är tillräcklig utifrån god ekonomisk hushållning.

1.2. Noteringar från bokslut och löpande granskning

1.2.1. Redovisning av pensionsskuld

Lerums Kommun frångick redan 2004 den så kallade blandmodellen, där förpliktelser av pensioner intjänade innan 1998 inte skall redovisas inom balansräkningen utan som en ansvarsförbindelse. Kommunen har istället valt att redovisa hela pensionsskulden i balansräkningen vilket strider mot kommunal redovisningslags 5 kap 4§. Effekten av pensionsredovisningen har påverkat kommunen genom ökade kostnader med 15,7 Mkr under 2009. En redovisning i enlighet med blandmodellen hade inneburit att pensionskostnaderna istället påverkat kommunens resultat i samband med att dessa utbetalas.

Vi kan tillsammans med de förtroendevalda revisorerna instämma i kommunens motiv för redovisningen då den ger en tydligare och mer rättvisande bild av kommunens förpliktelser och aktuella finansiella ställning.

1.2.2. Särredovisning av VA-verksamheten samt anslutningsavgifter

År 2006 antog riksdagen Lag om allmänna vattentjänster vilken klargör att kommuner från och med räkenskapsår 2007 bl a skall upprätta separata balans- och resultaträkningar för VA-verksamheten. Någon separat redovisning har inte tagits fram för varken 2007, 2008 eller 2009. Kommunen har i årsredovisningen under redovisningsprinciper angivit att de inte lyckats leva upp till lagstiftningens krav.

I en idéskrift från Rådet för kommunal redovisning framgår också att anslutningsavgifter för VA-verksamheten inte skall nettoredovisas mot motsvarande investeringsutgift utan

periodiseras över resultaträkningen och intäktsföras i samma takt som avskrivningar görs för den anläggning som avgiften är tänkt att finansiera. Vi kan konstatera att kommunen fortsatt redovisar anslutningsavgifter netto mot investeringen såsom en investeringsinkomst. Kommunen har i årsredovisningen under redovisningsprinciper angivit att de medvetet valt att nettoredovisa investeringarna och anger att detta är praxis i många kommuner.

1.2.3. Redovisning av exploateringsverksamheten

I tidigare rapporter har vi framfört vissa brister i kommunens exploateringsredovisning. Detta har i huvudsak rört tidpunkt för redovisning av intäkter vid fastighetsförsäljning och bedömning av vad som borde redovisas som omsättnings- respektive anläggningstillgång.

Under året har en ny anvisning antagits rörande exploateringsredovisning som vi tagit del av och lämnat synpunkter på. I dessa anvisningar framkommer bl.a. att kommunen väljer att göra avsteg från rekommendationer och god redovisningssed rörande tidpunkt för redovisning av intäkt vid fastighetsförsäljningar. I anvisningarna klargörs att detta ska göras i samband med slutredovisning av hela projekt. Att generellt avvakta med intäktredovisningen till exploateringsprojekt slutredovisats är inte förenligt med god redovisningssed. Vi menar att kommunen måste ha välgrundade skäl för att inte redovisa fastighetsförsäljningen innan exploateringen är färdigställd och slutredovisning sker.

2. Kommentarer till resultaträkningen

Resultaträkningen har granskats utifrån vår genomgång av väsentliga rutiner, kontoanalyser, verifikationsgranskning samt jämförelse mot utfall föregående år.

Mkr	2009	2008	Δ	Δ %
Verksamhetens intäkter	338,6	323,8	14,8	4,6%
Verksamhetens kostnader	-1 865,4	-1 823,7	-41,7	2,3%
Jämförelsestörande poster	0,0	26,6	-24,2	-91,0%
Avskrivningar	-90,1	-84,9	-5,2	6,1%
<i>Verksamhetens nettokostnader</i>	<i>-1 616,9</i>	<i>-1 558,2</i>	<i>-58,7</i>	<i>3,8%</i>
Skatteintäkter	1 491,3	1 458,2	33,1	2,3%
Generella statsbidrag och utjämning	152,5	147,5	5,0	3,4%
Finansiella intäkter	26,8	11,5	15,3	133,0%
Finansiella kostnader	-27,2	-23,9	-3,3	13,8%
<i>Årets resultat</i>	<i>26,4</i>	<i>35,1</i>	<i>-8,7</i>	<i>-24,8%</i>

I kommunens ursprungliga budget uppgick budgeterat resultat till 33,8 Mkr. Detta innebär att utfallet är en avvikelse med 7,4 Mkr. Avvikelse mot budget inklusive beslutade resultatregleringar är 7,0 Mkr.

2.1. Verksamhetens kostnader

Jämfört med föregående år har verksamhetens kostnader ökat med 41,7 Mkr vilket motsvarar 2,3 %. Den största posten av den totala kostnadsmassan är personalkostnader vilka utgör 57,6 % jämfört med 54,7 % under föregående år. Personalkostnaderna har enbart ökat med 1,3 % under året, bland annat tack vare sänkta arbetsgivaravgifter mellan 2008 och 2009. Dessutom utgick inga kostnader under året för avtalsgrupps- och avtalsbefrielseförsäkringar vilket innebär lägre kostnader än planerat om 13,8 Mkr.

2.2. Skatteintäkter och generella statsbidrag

Skatteintäkterna har under 2009 ökat med 33,1 Mkr (2,3 %) och uppgick totalt till 1 491,3 Mkr. De generella statsbidragen ökade med 5,0 Mkr (3,4 %). Skatteintäkterna är totalt 37,4 Mkr mindre än ursprunglig budget trots en positiv slutavräkning om 1,3 Mkr avseende år 2008. Detta beror på att den senaste prognosen för 2009 innebar en negativ avräkning om 46,2 Mkr jämfört med de löpande inbetalningarna.

Nettokostnadsandelen, som anger hur stor del av skatteintäkterna inklusive finansnetto som använts för att finansiera verksamhetens nettokostnader, uppgår i år till 98,4 % vilket är något sämre än kommunens finansiella mål om 98 %.

2.3. Finansnetto

Finansnetto har i år förbättrats från ett negativt netto år 2008 på -12,4 Mkr till -0,4 Mkr 2009. Detta beror främst på återföring av den nedskrivning av pensionsplaceringar som gjordes år 2008 på 13,5 Mkr vilket förbättrat resultatet.

3. Kommentarer till balansräkningen

Mkr	Hänv.	2009	2008	Δ	Δ %
<i>Tillgångar</i>					
Materiella anläggningstillgångar	3.1	1 180,4	1 161,7	18,7	1,6%
Finansiella anläggningstillgångar		198,4	205,5	-7,1	-3,5%
Förråd och exploatering	3.2	62,3	61,0	1,3	2,1%
Kortfristiga fordringar		113,1	114,6	-0,1	-0,1%
Kortfristiga placeringar		139,1	110,6	28,5	25,8%
Kassa och bank		196,6	106,9	89,7	83,9%
<i>Summa tillgångar</i>		<i>1 889,9</i>	<i>1 760,4</i>	<i>130,9</i>	<i>7,4%</i>
<i>Skulder och eget kapital</i>					
Eget kapital		322,2	295,8	26,4	8,9%
Avsättning för pensioner		834,5	804,1	30,4	3,8%
Övriga avsättningar (deponi och skaderegleringsfond)	3.3-4	12,4	12,2	0,2	1,6%
Långfristiga skulder		368,7	370,9	-2,2	-0,6%
Kortfristiga skulder	3.2	352,0	277,4	76,1	27,4%
<i>Summa skulder och eget kapital</i>		<i>1 889,9</i>	<i>1 760,4</i>	<i>130,9</i>	<i>7,4%</i>

3.1. Materiella anläggningstillgångar

Följande har skett under året rörande materiella anläggningstillgångar:

Mkr	
Ingående balans	1 161,7
Årets anskaffningar	109,8
Årets avskrivningar	-89,4
Årets nedskrivningar/utrangeringar	-0,7
Årets försäljningar	-1,0
Utgående balans	1 180,4

Årets investeringar exklusive exploateringsverksamheten uppgår till 109,8 Mkr. De projekt med största investeringar under året har varit:

Projektnamn	Mkr
Öxeryd	12,7
Tuvängen kök	7,2
Gruppboende Sjövik	7,1
Rydsbergsskolan, köksombyggnad	7,0
Till- och ombyggnad Almekärrskolan	4,8

Under årets revision har stickprovsmässiga granskningar gjorts av totalt 10 investeringsprojekt som pågått under året. Fakturor om totalt 24,8 Mkr har granskats för att säkerställa att investeringar uppfyller krav för att vara aktiverbara. Inga väsentliga felaktigheter framkom av granskningen.

3.2. Förråd och exploatering

Exploateringsverksamheten redovisas som ett netto mellan förutbetalda intäkter och kostnader. Följande tabell visar årets utfall på respektive konto på balansräkningen samt belopp som under året resultatförts:

Mkr	2009	2008	Resultatfört
Förutbetalda intäkter	-58,8	-83,8	-32,3
Förutbetalda kostnader	120,4	144,3	32,5
Summa	62,3	60,5	0,2

Under året har fyra projekt redovisats över resultaträkningen. Tre mindre projekt har redovisats med förlust, Gamla Konsumtomten (-300 tkr), Kastenhof (-33 tkr) och Nya Bygrinden (-89 tkr).

Projektet Öster om Lilla Stamsjön har slutredovisats under året med en vinst på 315 tkr. Avräknade upplupna intäkter uppgår till 32,4 Mkr och förutbetalda kostnader till 32,0 Mkr. I samband med slutredovisningen används aktivitetskoder för att fördela kostnader avseende mark, gata, VA, gång och cykelväg och övriga poster.

De tillgångar som fortsätter vara i kommunens ägo skall aktiveras som materiella anläggningstillgångar och skrivs av under sin nyttjandeperiod. Det är inte förenligt med god redovisningssed att kvitta utgifter för investeringar mot erhållna inkomster för försäljningar.

Vi rekommenderar kommunen att se över rutiner för slutredovisning av exploateringsprojekt så att de följer antagna anvisningar och beaktar god redovisningssed.

3.3. Avsättning deponier

Total avsättning för deponin Hultet uppgår i bokslutet till 9,5 Mkr (9,8 Mkr). I samband med föregående års bokslut gjordes bedömningen att inga nya avsättningar skall göras. Ursprunglig intern beräkning gjorde gällande att total avsättning skulle uppgå till 25 Mkr fram till och med 2015.

Mkr	
Ingående värde	9,8
Nedlagda kostnader under året	-0,3
Ny avsättning	0
Utgående värde	9,5

Vi har under tidigare års granskningar framfört önskemålet att kommunens egna beräkning kompletteras med en extern bedömning.

3.4. Avsättning intern skaderegleringsfond

Vi har vid tidigare års granskningar konstaterat att den avsättning om 2,9 Mkr avseende skadereglering står i strid med kommunal redovisningslag samt med gällande praxis i övrigt.

Vi anser, likt tidigare år, att om kommunen förväntar sig kostnader i samband med skador skall detta bokas som en upplupen kostnad, vilken måste styrkas med underlag i någon form.

4. Kommentarer till driftredovisningen

Verksamheterna redovisar ett samlat resultat som överstiger resultatreglerad budget med 7,0 Mkr.

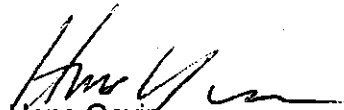
Vi har analyserat kommunens driftredovisning mot budget och följande större avvikelser har noterats:

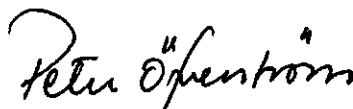
Mkr	Budget 2009	Utfall 2009	Differens	
Samhällsbyggnad	-125,5	-121,7	3,8	3,12%
Lärande	-917,5	-911,7	5,8	0,64%
Vård och omsorg	-394,4	-419,8	-25,4	-6,05%
Individ och familjeomsorg	-80,1	-87,1	-7,0	-8,04%
Kommunens byggnader	-7,6	-4,0	3,7	92,50%
VA/Renhållning	-2,4	4,1	6,5	-158,54%
Övriga verksamheter	-113,9	-109,7	4,2	3,83%
Finans	1 674,8	1 676,3	1,4	-0,08%
Summa	33,4	26,4	-7,0	26,52%

Framför allt Sektor Vård och omsorg redovisar en stor negativ avvikelse mot budget då den uppgår till 25,4 Mkr. Enligt årsredovisningen beror detta främst på volymökningar inom äldreomsorg och funktionshinder. I samband med delårsbokslutet per sista juni prognostiserade sektorn ett utfall på 405,1 Mkr vilket är en negativ avvikelse om 14,7 Mkr mot slutgiltigt utfall. Sektor Individ och familjeomsorgs underskott beror på ökade kostnader för försörjningsstöd och institutionsvård.

Den avgiftsfinansierade verksamheten (Kommunens byggnader samt VA/Renhållning) genererar ett överskott mot budget på 10,2 Mkr. VA- och renhållningsverksamheten redovisar att intäkter överstigit kostnaderna med 4,1 Mkr. Vid föregående års granskning noterades att VA- och renhållningsverksamheten redovisat överskott under flera år och vi vill åter påminna om att överuttag mot nödvändiga kostnader enligt huvudprincipen skall regleras inom en treårsperiod.

Lerum 2010-03-24

Hans Gavin
Auktoriserad revisor och
Certifierad kommunal yrkesrevisor
Ernst & Young AB

Peter Öfverström
Auktoriserad revisor
Ernst & Young AB

Hans Andreasson
Revisor
Ernst & Young AB